

www.unijakm.org

УНИЈА

ИНФО

 UNHCR
The UN Refugee Agency

Број 49-50.

Год. V

Београд

Бесплатан примерак

ISSN 1820-3531

Издавање овој Билтена омогућио је Високи комесаријат за избеглице (UNHCR)

Глас из Белог Поља

Вук Јеремић

ПИТАЊА БЕЗ ОДГОВОРА (стр. 24)

ПРЕЗЕНТАЦИЈА ИЗВЕШТАЈА УНИЈЕ НА ЗАСЕДАЊУ КОМИТЕТА УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА

КРШЕЊЕ ЛЉУДСКИХ ПРАВА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

На заседању Комитета УН за економска, социјална и културна права, одржаном средином новембра у Женеви, УНИЈА- Савез удружења интерно расељених лица, је представила свој Алтернативни извештај, писан као одговор на извештај UNMIK-а из 2006. године, достављен истом Комитету. Извештај се односи на кршење економских, социјалних и културних права мањина на Косову и Метохији. Истовремено Унија је презентovala своје активности и ангажман на пољу рада са интерно расељеним лицима у региону.

О раду УНИЈЕ, потпредседницу Комитета **Rocio Barahonu Rieru**, из Костарике и чланове овог органа УН, **Barbaru Elanie Wilson** из Швајцарске, **Jaima Marchana Romera** из Еквадора и **Eiba Riedela** из Немачке, о многим проблемима са којима се сусрећу ИРЛ и повратници на Косову, упознао је **Срђан Сераглић**,

извршни директор «Уније М». Сераглић се посебно осврнуо на сурову дискриминацију у свим сегментима кршења људских права, те еминентно даље нарушавање истих услед немогућности да се изнађу модалитети примене закона на Косову који постоје само на папиру. У обраћању члановима Комитета, Сераглић је посебно апострофирао следећа питања:

- Прво и најважније је питање Канцеларије омбудсмана на Косову која де факто и дан данас не функционише с обзиром да омбудсман гдин **Nowicki** још увек није пренео своје надлежности на заменика **Hilmi Jasharija** који тиме факат има само репрезентативну улогу. UNMIK-ова регулатива 2007/15 која ограничава рад Канцеларије омбудсмана само на случајеве везане за Привремене институције Косова, одличан је пример како не постоји апарат који надгледа, како UNMIK-ову администрацију,

тако и војни апарат на Косову (KFOR).

- Иако је UNMIK основао **Human Rights Advisory Panel** који би, наводно, требало да се бави питањем нарушавања људских права од стране међународне заједнице на Косову, поред чињенице да рад овог тела никада није у потпуности

заживео, стоји и UNMIK-ова регулатива 2006/12 која специјалном изасланику генералног секретара УН-а, даје ексклузивно и дискреционо право да одлучује да ли ће се налази овог тела даље процесуирати или не. Тиме су сви евентуални случајеви испред оваквог тела унапред осуђени на неуспех.

- Питање цивилног надгледања војног апарата (KFOR-а) на Косову. Како се запослени у UNMIK-у штите имунитетом, тако су све евентуалне

случајеве кршења људских права од стране KFOR-а пренели на државе чији се континенти налазе на Косову. Само преношење надлежности резултира немогућност да се овакви случајеви реше, иако су евидентни случајеви узурпације имовине од стране KFOR-а.

- Питање повратка ИРЛ на Косову, које је искомпликовано до нивоа Кафкиног процеса разним бирократским процедурама и регулацијама, и даље остаје велико нерешено питање. Иако се Резолуцијом

Детаљ са заседања Комитета УН за економска, социјална и културна права, Женева, новембар 2008. године

1244 обавезује међународна администрација на Косову да обезбеди сигуран и стабилан повратак свим избеглицима и ИРЛ својим кућама на Косово, успех до данас је постигнут само када је у питању повратак косовских Албанаца који су напустили своје домове 1999. године. Међутим, више од 200.000 ИРЛ претежно Срба, Рома и других мањинских заједница и даље живе у расељеништву. У односу на 2006. и 2007. годину, број повратника у 2008. години је на нивоу непостојећег (регистровано укупно 254 особе).

- Питање Приватизације друштвених предузећа на Косову, које је UNMIK-овом уредбом 2003/13 изузело приватизацијом, обухвата само особе које су у моменту саме приватизације, дакле 2003. године, имали радни однос. Тиме су сва ИРЛ која су годинама стицала стаж у друштвеним предузећима изузета из процеса приватизације на потпуно дискриминациони начин.
 - Питање захтева ИРЛ који су поседовали некомерцијалну имовину на Косову, где је НРД заједно са комисијом (НРСС) која је доносила решења по захтевима, фаворизовала случајеве А категорије, који се односе на дискриминацију у периоду 23. март 1989. године до 24. марта 1999. године на уштрб случајева С категорије, коју чине већином ИРЛ којима су одузета законска права власништва имовине са Косова.
 - Косовска енергетска корпорација (КЕК) је 2004. године увела АВС Стратегију потрошње електричне енергије на Косову, којом су све српске енклаве дефинисане као С категорија, која има најлошије снабдевање електричном енергијом. Чак шта више, многим повратницима се издају рачуни за басноновне износе потрошње током периода њиховог расељеништва, када им је имовина или била узурпирана или потпуно уништена. Понуду Србије у хуманитарној помоћи од 50 милиона килвата ел. енергије српским енклавама UNMIK је одбио са објашњењем да им недостаје сагласност Привремених институција на Косову (пример И.В из Њилана који има месечна примања од 80 евра са којима не може да одржи своју петочлану породицу, у исто време је дужан КЕК-у износ од 2 200 евра на име утрошене ел. енергије у периоду расељеништва)
 - Када су у питању културна права треба истаћи, да иако се UNMIK-ов пример успешне обнове главне зграде Богословије и владичанског двора у Призрену сматра успешним, и даље постоји 156 разрушених објеката Српске православне цркве на Косову и Метохији, 5250 гробница и 254 гробља која су у потпуности оскрнављена.
- О томе да је састанак био успешан, као и да су

чланови Комитета усвојили све наведене примере, говори и чињеница да су иста ова питања поставили UNMIK-у у току поподневног заседања Комитета. UNMIK на многа питања није могао да да одговор, поготово на питање узурпације имовине од стране KFOR-а, као и дискриминације у АВС стратегији КЕК-а.

Поред изнетих проблема, чланови Комитета су захтевали да им се наведе неколико препорука које би уврстили у свој званичан извештај. Комитет се служи такозваном “обавезом резултата” (облигатион оф резулт), која се односи на то да све препоруке до којих Комитет дође су облигаторне на терену, те да их UNMIK у сарадњи са ПИС Косова мора спроводити. Изнесене су следеће препоруке:

- Да UNMIK примора ПИС Владе Косова да обавезе међународног ковенанта о економским, социјалним и културним законима буду директно инкорпориране у домаћи закон.
- Да UNMIK у сарадњи са Канцеларијом за статистику Косова спроведе прикупљање података о сиромаштву поготово у мањинским неалбанским заједницама.
- Да UNMIK узме у поновно разматрање правни оквир приватизације друштвених предузећа на Косову.
- Да UNMIK у сарадњи са КПС, KFOR-ом ефикасније процесуира узурпаторе имовине интерно расељених лица и повратника на Косово, као и да се успостави објективан рад Human Rights Advisory Panela и Омбудсман институције.

*Срђан Серашљевић
представник Уније*

Представник Уније је на индиректан начин оспорио излагања чланова Мисије OSCE на Косову, који су рекли да је на Косову покренут пројекат приступа документацији и институцијама, како на локалном, тако и на централном нивоу.

Представници Комитета одали су признање Унији на припремању и систематизацији алтернативног извештаја, што представља подстрек за наредне активности Уније у указивању и спречавању кршења људских права на Косову, као и даљим активностима Уније у раду и подршци интерно расељеним лицима у остваривању њихових права.

ПРЕДСТАВНИКЕ УНИЈЕ ПРИМИО ВЛАДИМИР ЦУЦИЋ НОВОИЗАБРАНИ РЕПУБЛИЧКИ КОМЕСАР ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

РАЗМЕНА МИШЉЕЊА И ИСКУСТАВА

Републички комесар за избеглице уписао је председавнике Уније са приоритетима Комесаријата за наредну годину, сасланку са општинским повереницима и учешћу делегације Комесаријата на заседању Извршног комитета UNHCR-а у Женеви. Представници Уније су представили своје програме и затражили тежињу сарадњу са Комесаријатом.

Председница Управног одбора Уније **Доста Палић** и **Славица Милуновић**, чланица Управног одбора, опширно су информисале новоизабраног комесара о активностима Уније у раду са расељеним лицима и пројектима које њихова организација спроводи на територији централне Србије и Косова и Метохије.

Доста Палић је нагласила да осим пројекта повећања информисаности расељених лица, које Унија већ неколико година спроводи захваљујући финансијској подршци UNHCR-а Србија, од почетка септембра почела са реализацијом регионалног пројекта финансираног од стране UNDP-а који се односи на смањење ризика угрожених заједница на Космету од даљег расељавања. Опширно је говорила и о активностима чланица Уније у организовању “Иди-види” посета и одласку расељених лица на састанке Општинских радних група које се одржавају на КиМ, а баве се питањима повратка расељених. Комесар је упознат са детаљима Алтернативног извештаја Уније представљеног на заседању Комитета УН за економска, правна и културна питања.

У свом излагању Славица Милуновић је нагласила да би Комесаријат и Унија требало да више сарађују у решавању проблема расељених, пре свих оних смештених у колективним центрима. Нагласила је да су чланице Уније у сталном контакту са овом популацијом и да би држава и међународна заједница морали да покажу више воље и средстава, како би се расељенима, који су одлучили да остану да живе у централној Србији помогло да се интегришу у локалне средине.

“Сарадња између Уније и Комесаријата за избеглице у мери која је до сада постојала, биће и у будуће”, рекао је у уводном делу свог излагања **Владимир Цуцић**, додајући да његов превасходни циљ није гашење колективних центара, а да се пре тога не нађу решења за оне који у њима живе. Навео је да тренутно на територији Републике Србије постоји 75 колективних центара у којима је смештено 6.161 лице. Од тога броја на територији Косова и Метохије налази се 17 колективних центара са 703 смештена лица. Посебно се осврнуо на радни састанак “Улога локалне самоуправе у изради стратегија за трајна решења за избегла и расељена лица”, одржан почетком октобра у Београду. На

овом састанку, под покровитељством **Јована Кркобабића** потпредседника Владе Србије, учествовали су повереници из свих општина, као и представници међународних организација, а разговарано је о приоритетима за наредну годину, истакао је Цуцић.

Наставак збрињавања најосетљивијих, угрожених и рањивих категорија, укључујући и лица смештена у колективним центрима, све до постизања адекватних трајних решења, један је од основних приоритета Комесаријата. “Израда градских и општинских савета за интеграцију уз планирање могућих сталних извора финансирања, као и израда програма трајног стамбеног и економског збрињавања, укључујући расположива

Владимир Цуцић са сарадницима и представницима Уније

буџетска, фондовска, донаторска и кредитна средства, као и средства предприступних фондова Европске уније”, су наши следећи кораци рекао је комесар.

Осврнуо се и на недавно учешће делегације Комесаријата на 59. заседању Извршног комитета UNHCR-а, одржаном у Женеви од 6.-10.октобра. Том приликом, према његовим речима, Цуцић је разговарао са **Антониом Гутерешом**, високим комесаром за избеглице УН. Истовремено, у закључку свог излагања на Извршном комитету, Цуцић је рекао да ће Србија да тражи трајна решења за све расељене који још увек бораве на њеној територији, кроз коришћење свих унутрашњих ресурса и уз подршку међународне заједнице.

Транспарентност рада биће један од наших основних задатака, нагласио је Владимир Цуцић на крају састанка, који се завршио без конкретних закључака.

Текст и фотографије: **Жељко Ђекић**

ОД КУЋА НИ КАМЕНА

Расељени из Долца, села у оштини Клина, у организацији Данског савета за избеглице и локалне невладине организације „Божур“ из Смедеревске Паланке, обишли родно место.

Двадесеторо старих комшија после толико година заједно на једном месту. У аутобусу на путу до родног Долца, жагор, прича, новине, сећања...

СТРАХ ОД ИСТИНЕ

Већина од њих после девет година, први пут одлазе на Косово и Метохију. Знају из прича оних који су били

Испред порушене сеоске чесме

да је све порушено, али једно је чути, а друго видети. Како се приближавају селу, тако постају све тиши. Знају шта их чека, а ипак се прибојавају призора. Стижемо у пратњи полиције и паркирамо у центру села. Тамо нас већ чекају представници KFOR-а и међународних организација. Око нас рушевине, коров. Сељанима из Долца мучан призор. Покушавају да се оријентишу. Многим од њих сузе у очима. Ту су се родили, расли, учили, заљубљивали, оснивали своје породице.

УНИШТАВАЊЕ НАСТАВЉЕНО

После кратког састанка, кренули смо у групама у обилазак онога што су некада биле куће. Остале само

Божидар Шарковић, са ауторком текста испред своје порушене куће

рушевине. Обележене траке KFOR-а служе као путоказ куда можемо безбедно да ходамо. **Божидар Шарковић**, представник села, је чешће овде. Са сваким доласком, све већи број кућа је потпуно уништен. Разноси се све што некадашњи суграђани могу да искористе. А многе куће су могле да се адаптирају, реконструишу... Сада таквих могућности нема више. На малобројним воћкама које нису исечене, родиле дуње, јабуке. Расељени беру воће. Носе члановима породице, да их подсети на, за њих, сада горак укус.

Обилазимо гробље, зарасло у коров, шипражје. Многи од њих се једва пробијају до гробова најдражих. Пале свеће, покушавају да мало рашчисте. На лицима нема суза, само грч, бол, туга.

У ПОСЕТИ ДЕВИЧУ

У пратњи полиције и колега из Данског савета Пећ, упућујемо се у манастир Девич. Мештани Долца

Рајић Јулка са монахињом манастира Девич

посебно су везани за ову светињу. Скупили су нешто добровољних прилога, желе да помогну да се манастир што пре обнови. Дочекује нас стара монахиња и радници који раде на обнови. Граде оно што је спаљено у мартовском погрому. Монахиња срећна, дошли верници. Све их познаје из срећнијих и лепших времена. Нада се њиховом повратку. **Јулијана Рајић** уздише и подсећа се да дуго није могла да добије дете. Читали су јој молитве у манастиру и сада има деветоро деце. Спремна је да се са супругом и свом децом врати.

Одатле одлазимо у повратничко село Видање. Чекају нас повратници испред једине сеоске продавнице. Ту нам је обезбеђено спавање. Боље рећи кревет, пошто готова да спавања није ни било. Имали су толико тема за разговор. Од сећања, садашње ситуације и планова за будућност.

Ујутро одлазимо на састанак у општину. Расељени остају упорни у својој жељи да се врате. Да ли то жели и локална власт? Показаће време.

Текст и фотографије: **Славица Милуновић**

РАСЕЉЕНИЧКЕ И ПОВРАТНИЧКЕ ПРИЧЕ

БЕЗ ПОСЛА ЈЕ ТЕШКО СВУДА И УВЕК

После девети година још увек срећемо велики број породица које не могу достојанствено да организую живош, јер никако не успевају да дођу до зајослења и сигурног извора еџзистенције. Обилазећи породице расељених, као и оне које су се вратише на КиМ, не можемо да измеримо шежину љриче, а нажалосћ, не можемо ни да им љоможемо. Једино шћо можемо, шћо је да о љроблему љвороримо, увек и свуда, у нади да ће нас чуши они које мођу да реше љроблем.

Проблеми се разликују у нијансама, али су сви тамних боја.

У колективном центру Доње Црнатово, код Житорађе, затекли смо шест породица са тридесет једним чланом. Углавном су из општине Клина.

РАСЕЉЕНИЧКА ПРИЧА ПРВА...

Напотреснији тренутак за све њих је смрт петнаестогодишњег **Славољуба Зајића** из Душевића код КLINE. Његови родитељи **Михајло** и **Драгица** дошли су из Метохије са пет малолетних синова, без било чега. Пошто су се бавили пољопривредом, отац и данас нађичи на њивама за дневницу, а исто раде и старији синови. Чак је и болесни Славољуб копао. Сви су одлични ђаци, али пошто нема средстава, најстарији син Немања је са двадесет година већ кренуо да ради за дневницу, како би помогао родитељима да некако издржавају

...ДРУГА...

У Појатама код Крушевца, у викендици добрих људи из Београда, живи породица **Петковић**. **Добросав** и

Исток – жаљење за родним крајем

Вера су у родном селу Жаково код Истока обрађивали земљу. Имали су стада крива, оваца, коња... Њиве, ли-

ваде и шуме. Нису размишљали ни о плати ни пензији. Имало се. Веровали су да ће увек живети на својој земљи, од свог зноја. Сада имају само по десет прстију, са којима раде разне физичке послове, како би ишколовали своје четворо деце. Кирију не плаћају, али брижно одржавају имање на коме живе. Власник куће им је тек ове године адаптирао купатило и омалтерисао унутрашњост. Слажу се као да су род рођени.

...ТРЕЋА

Петковић Радуле је близак рођак и из истог села. Опхрвала га је болест и немогућност да нешто ради, па изгледа много старије него што јесте. И он је имао

Крушевац – Сћари град, ново љребивалишће

криве и коње...Триста шездесет хектара шуме, у једном комплексу. Храстови метар у пречнику, не можеш врх да им видиш..Двадесет четири хектара шуме је купио од комшија пред прогонство, а о њивама и ливадама да се не прича. Беспомоћно шири руке, јер су дошли на туђем трактору, са рукама у џеповима. Милиција га је натерала да крене.

“У Жакову је било тридесет пет кућа, све рођаци, пријатељи, кумови. Кад год је неко нешто радио други су помагали”, сетно прича. Када смо отишли да видимо кућу и имање, није остао ни пањ, тихо, без гримасе и суза, опорим гласом додаје његова жена **Јелена**. Сада живе у Тићевцу са сином **Браниславом** и младом сна-

РЕАЛНОСТ

хом **Миром** из Лапљег Села. Бане је изузетно вредан и спретан млад човек. Пошто је радио у затвору у Истоку, ангажовали су га, пре неколико година, на истим пословима и у Крушевцу. Купио је мало земље на далекој периферији Ћићевца и сам сазидао кућу. Две собе и кухиња. Доста за почетак. Сваки део намештаја, од столице до судопере сам је направио. Цреп је нанизао као бисер. Мира је трем украсила цвећем. Саксије свуда висе. Цветају оне врсте које су гајили и у завичају. Бане, када није у смени иде и ради на туђим кућама. Највише воли да поставља керамику, али ништа не одбија. «Кад је сезона радим и по двадесет сати дневно», каже. «Стара машина за веш се не баца. Од бубња сам направио роштиљ, од пумпе фонтану, од мотора косачицу», шеретски додаје уз осмех. Иза куће, башта са поврћем. Биће кромпира и лука за своје потребе. А Радуле само ћути и пуши, упркос забрани лекара. Стисло га. Како ли је овом домаћину кад мора да чека да му син донесе цигарете и лекове, само он зна.

НИ ПОВРАТНИЧКЕ НИСУ БОЉЕ

У сличној ситуацији се налазе и они који су се вратили на КиМ. Нарочито је тешко ромским

Животи под далеководима

породицама са великим бројем чланова.

Из Војводине се 12. августа у Племетину вратила породица **Зорјани Тафиља** са осморо чланова. Два његова сина млади су се оженили. Сваки има бебу. Једна је стара две године. Друга, када су се вратили, имала је свега десет дана. У Племетини близу Обилића, испод далековода високог напона, а у непосредној близини

Племетина – колективни центар

термоелектране, међу двадесетак кућа, направљена је и њихова, са две собе и кухињом. Као тренутну помоћ добили су 75 kg брашна, пет килограма пасуља, пет литара уља, шећер и со. Немају ни шпорет, ни кревет, ни сто. Деца, која би требало да крену у школу ових дана, немају личну документацију.

Тафиљова жена **Хабиба** има висок шећер, масноћу, болесно срце и астму. Лекове су донели из централне Србије. Понестају, а она сада остаје без могућности да набави нове. Јер нико не ради и прихода нема. Тафиљ је пре рата имао операцију унутрашњих вена, а када је 1999. године избегао у Подгорицу, десила се нова несрећа. Правећи бараку од дасака где би се склонили, да не буду под ведрим небом, пао је незгодно и поломио кук. Поново је оперисан и сада има двадесет седам шрафова у нози. Његови синови су у Војводини сакупљали секундарне сировине, папир и старо гвожђе. Овде немају ни са чим, нити имају где да сакупе нешто.

Можда би сви који се баве питањима интерно расељених лица требало да се дубоко замисле над овим животним причама, које су кап у мору сличних судбина и стратегијски крену са решавањем животних питања. Нека им мотив буду речи великог Бетовена: **“НЕ ПРИЗНАЈЕМ ДРУГИ ЗНАК НАДМОЋНОСТИ, СЕМ ДОБРОТЕ”**.

Радмила Вулићевић

ТАКО БЛИЗУ, А ТАКО ДАЛЕКО

После девети година расељеничког живота, захваљујући подршци Данског савета за избеглице и удружења "Свети Спас", прилика становницима колективног центра у Врањској Бањи да обиђу свој зрад и домове из којих су 1999. године прогнани. На питање, зашто тек сада, одговарају да су их сви заборавили и да нису до скоро знали за могућности асистенције горе поменутих организација, које гарантују какву такву безбедност. Сами, кажу, не би имали смелости да оду.

У две локације, средњој школи у центру Бање и Расадику на уласку у Бању, налазе се расељени, већином из Урошевца и Призрена. Мали број их је у самом Врању.

ПРИПРЕМЕ ЗА ПУТ

Састављачу ових редова годи констатација представника UNHCR-а, који у слободном разговору пре почетка информативног састанка каже да се у свим

Призрен, циљ путовања

колективним центрима примећује када има више Призренаца на окупу. Каже, постоји ред и организованији живот. На припремном састанку, сви постављају питање безбедности. Дан раније пуцано је на расељене који су ишли у обилазак својих кућа у село Дворане код Суве Реке. Након детаљног образлагања свих нејасноћа, договарамо термин «иди-види» посете. На растанку дајемо им неколико примерака нашег Билтена. Прелиставајући Унија ИНФО, рекоше нам да су пријатно изненађени његовим садржајем. Траже још, да би и други становници колективног центра могли да се информишу о стању на терену.

У договореном термину крећемо из Београда пут Врањске Бање, па за Призрен. Констатујемо да већи део пута (и времена) пролазимо сами (око 300 километара) да би краћи део (око 100 километара) путовали са нашим сапутницима. Са нестрпљењем нас очекују. Сви су на окупу. За разлику од редовних посета, овде је организован и одбор за испраћај. Педесетак станара колективног центра испраћа путнике и жели им

безбедно путовање. Урошевчани питају када ће на њих доћи ред. Кажу, били су само једном. Никако да их убедимо да ово нису екскурзије, већ обиласци у циљу информисања ради доношења коначне одлуке о повратку или интеграцији. Из тог разлога пројекат има за циљ да омогући свим заинтересованим да по једном оду до свог места. По једном, да би сви имали прилике.

ШЕТЊА ПРИЗРЕНОМ

Успут, Призренце питамо зашто, с обзиром да су тако близу административног прелаза, нису до сада ишли до своје куће. Поново исти одговор, страх, безбедност, слобода кретања. Брзо стижемо до Брезовице где проводимо прву ноћ. Све време пута и одмора на Брезовици наши сапутници причају о избегличким мукама у колективном центру. Покушавамо да дођемо до одговора коме је боље (ако некоме уопште може да буде боље), онима у колективном центру који не плаћају комуналије и закуп простора (овде имају чак и топлу воду из водовода), и који могу да очекују решење стамбеног питања од државе, или њиховим сапутницима који од 1999. године плаћају закупнину и све комуналије (струју, воду и друго) и немају никакве наде

Састанак у зради Скупштинине општинске Призрен

да ће им држава или било ко други у било чему помоћи. Не можемо их убедити. Кажу, они су у горој позицији.

Једва дочекаше наредни дан. Састанак у општини, па обилазак кућа, гробља, обновљене саборне цркве Св.

РЕПОРТАЖА

Ђорђа у којој су од овог месеца почели да живе свештеници. Нестварна слика, поготово за оне који су први пут од 1999. у свом граду и до сада су понекад

Шетња Шадрваном у њраињи монаха из В. Дечана

имали прилике да га виде само посредством телевизијских прилога. Пружила им се шанса да са свештеницима пешке прошећају кроз препун Шадрван до обновљене зграде Богословије. Знатичељно посматрају како Албанци, који шетају Шадрваном и седе у оближњим кафићима, реагују на ову слику. За дивно чудо, стиче се утисак да то није ништа необично, да их нико не примећује. Као да се све ово одвија неке 1998. године и раније.

ПРОДАЈОМ ИМОВИНЕ ДО СОЦИЈАЛНЕ СИГУРНОСТИ

Ипак, све те наизглед нестварне слике, нису промениле њихову намеру коју су дуго крили у себи. Продаја

За усјомену, слика њред обновљеном зградом Богословије

имовине. Иако редовно од 2000. године пратимо посете расељених на читавој територији Косова и Метохије, до сада нисмо имали прилике да махом сви (двадесеторо у групи), баш нападно, постављају питање о продаји имовине. Како код сусрета са узурпаторима, тако и на званичним састанцима. Образлажу то тешким условима живота у колективном центру. Морају да решавају проблем породица које су се у међувремену повећале. Деца траже. А и сами сматрају да се још увек нису још створили услови за повратак. Тачно је да су добро прошли ова два дана. Тачно је да слободно шетају градом, обилазе продавнице и срећу комшије на улици, али "нешто им лебди у ваздуху". Причали су им да се и пре 17. марта 2004. године слободно шетало Призреном. По њима, ипак је боље решити тренутно стање и статус, а касније ће размишљати о повратку. Староседеоци су, имају довољно имовине да остане траг.

ГОРАК УКУС

Негодују што држава Србија није нашла модус да реши егзистенционална питања расељених како не би морали да продају своју имовину. На крају крајева, то је њихово право. Својом имовином могу да располажу како им воља. Ипак, остаје горак укус у грлу након ове посете, и питање како убедити оне ситуираније да то

Да ли ће нас само фотјографије њодсећаићи на Призрен?

још увек не чине. Продати се може увек, можда и под повољнијим условима, али када се прода, повратити се не може. А онда не можемо више да причамо да је Косово српско. Ваше је и оно што је отето, али није више оно што је продато. У првом тренутку се то не примећује, али оне који су пошли стопама мојих саговорника, продали имовину и делимично решили питање своје егзистенције у избеглиштву, вечно ће мучити дилема, да ли су то морали да ураде. Да ли им је сада стварно боље?

Текст и фотографије: **Златко Маврић**

У ПРИШТИНИ ПРЕДСТАВЉЕН ИЗВЕШТАЈ ПРВЕ ФАЗЕ РЕГИОНАЛНОГ ПРОЈЕКТА УДРУЖЕЊА ИРЛ ФИНАНСИРАН ОД UNDP-А

СПРЕЧИТИ ДАЉЕ РАСЕЉАВАЊЕ

Након обиласка 23 локације у Призренском, Гњиланском и Пећком региону, а на основу консултација са представницима заједница, локалних општинских власти и општинских службеника за повратак, удружења “Завичај за повратак” и “Јуз”, ше канцеларија Уније М у Приштини, предложили су десет средина на којима би се наставиле активности пројекта са циљем сирецавања кризе даље исељавања. Критеријуми на основу којих је извршена селекција засновани су на процесу оцртања постојећих заједница и пружање конкретне помоћи у њиховом економском развоју.

Листа десет произашлих локација са ризиком на којима би требало наставити активности су Дечани, Србобран, Љуг, Клина, Ораховац, Могила, Горња Битиња, Готовуша, Талиновац и Новаци.

ПОТРЕБНА ШИРА ПОМОЋ

“Основа овог пројекта заснива се на томе да удружења ИРЛ и локалне власти на наведеним подручјима, створе услове и механизме за укључивање заједница интерно расељених лица у планирању, надгледању и процени пружања услуга наведеним срединама, спречавајући тиме даље расељавање. Истовремено дошло би до стварања повољног окружења за заједнице под ризиком и односа између заједница, кроз повећање броја пројеката за развој локалног подручја и пројеката који обухватају различите заједнице, чији је циљ развијање међусобних односа», рекла је, у уводној речи, **Доста Палић**, председница Управног одбора Уније и извршна директорка удружења «Завичај за повратак». Она је посебно нагласила да су представници наведених организација обилазећи поменуте регионе још једном имали прилику да се увере у тешке услове у којима живе припадници мањинских заједница. «Без шире помоћи тешко ће се спречити даље исељавање», истакла је она, додајући да велику улогу у реализацији овог пројекта осим удружења расељених морају имати локалне власти, као и сви они којима је стало до опстанка мањинских заједница на Косову.

ДЕЧАНИ СА НАЈВЕЋИМ РИЗИКОМ

Александар Грковић, извршни директор организације “Југ” из Краљева, која је такође укључена у прву фазу пројекта, изнео је детаљну презентацију посећених локација. Посебно је апострофирао безбедносну и економску компоненту сваке од њих, као и

Александар Грковић представља прву фазу пројекта

стање ризика. У датој презентацији сарадња са општинама, као и стање и ризици у самим заједницама је бодована бројчано од 1-5. То је помогло да се лакше изврши селекција десет локација у економском и безбедносном погледу. Занимљиво је напоменути да су

ПРОЈЕКАТ НА ЧИТАВОМ КОСОВУ

“УНИЈА М и UNDP у сарадњи са свим заинтересованим странама и партнерима, укључујући и Министарство за повратак, Министарство за локалну самоуправу и UNHCR, радиће на селектирању локација које се налазе у високом ризику од даљег расељавања. Ове локације ће се, како економски, тако и социјално оснажити. Наравно, UNDP ће подржати сарадњу са општинским структурама и са осталим заједницама, кроз конкретне пројекте социоекономског типа, као што је израда разних планова, мини грантова и сличних акција” рекао је за Унију ИНФО **Дејан Радивојевић** из UNDP-а Косово. “Осим наведених компоненти које су везане за УНИЈУ М и имплементирање активности на терену, пројекат ће се радити са заједницама и са оним асоцијацијама које су везане и које свој рад заснивају на територији целог северног Косова, укључујући Митровицу, Звечан, Зубин Поток и Лепосавић”, додао је Радивојевић, нагласивши да UNDP подржава УНИЈУ М од њеног оснивања.

Дечани у оба сегмента ушли као најугроженија локација, али с обзиром, да је број повратника занемарујуће мали, само троје, дат је предлог, са којим су се сагласили представници УНИЈЕ М, UNDP-а и UNHCR-а, да се организације састанак на коме би се Дечани дефинисали као локација са специфичним статусом.

Роберт Станојевић представник организације „Свети Никола” питао је зашто су одабрани Дечани, где живе само три повратника, када се на пример у Новом Брду, велики број српске заједнице налази у веома тешкој ситуацији. То је једна од најсиромашнијих општина, навео је он, рекавши да ако се у скорије време не изнађе неки модус помоћи тамошњем становништву оно ће тешко моћи да опстане.

Представници UNDP-а су имали више питања у вези презентације, а једно од њих је било и то на основу којих критеријума су одређени високи и средњи ризици, код појединих средина.

Одговорено је да су ризици процењени на основу разговора са представницима заједница, а наведени су и конкретни примери. Да се велики број младих исељава у треће земље, да има огроман број незапослених и социјалних случајева. Безбедност и слобода кретања још увек нису на завидном нивоу, констатовано је у презентацији. Велики проблем представља и сарадња са општинским институцијама. У највећем броју случајева сарадње нема, а ако и постоји она се односи само на конкретне пројекте.

ПОЈАЧАТИ ИНФОРМИСАЊЕ

Валентина Јованић, испред UNDP-а је напоменула да је веома важан фактор у реализацији овог пројекта свеобухватније ширење информација у Србији и Црној Гори, што, како је рекла, очекује од чланица УНИЈЕ и других укључених удружења и организација.

Представница Министарства за повратак и заједнице **Драгана Живковић** је рекла да је презентација урађена веома добро предлажући да у организацији регионалних састанака са општинским представницима буде укључено и њено министарство. Презентацију је подржао и **Умит Ајнаци**, представник UNHCR, затраживши од свих учесника потпуније информације за изабране средине у којима ће се спроводити пројекат. **Аземина Ђулум**, из канцеларије Уније М, је нагласила да се ускоро очекује већа сарадња са Министарством за заједнице и повратак, те да од укључених имплементационих партнера очекује већу сарадњу у спровођењу наредних активности.

СРБИ ОДЛАЗЕ У ТРЕЋЕ ЗЕМЉЕ

Приликом вршења анкете у Косовској Каменици на питање анкетара: Да ли се Срби исељавају и ако се исељавају зашто то раде? Теута Селими, општинска службеница за повратак, је изнела један интересантан податак, рекавши да таквих појава има и да већина Срба одлази у треће земље, као што је Норвешка. Теута је рекла да тренутно нема података да се Срби из Каменице исељавају и одлазе у централну Србију. “Општина Каменица има 76 околних села, а оно мало повратника који се враћају живе у јако тешким условима. Такође, установљено је да ромска популација у општини Каменица живи у елементарно лошим условима и да им је потребна што хитнија помоћ”, истакла је Теута Селими.

ционих партнера очекује већу сарадњу у спровођењу наредних активности.

ДАЉЕ АКТИВНОСТИ

Након избора десет средина, удружења ИРЛ требало би да одрже састанке у ризичним заједницама, помогну у избору Већа заједница, тела која би била састављена од припадника заједница, а имало би за циљ да идентификује пројектне приоритете заједнице. Затим би представници удружења активно учествовали у изради акционих и бизнис планова, изради стратегија и њиховим презентацијама, а имала одређену улогу у додели грантова. У организацији ових активности учествовали би Унија М, “Свети Спас”, “Божур”, “Центар за хумане ресурсе”, “Глас Косова и Метохије”, те локалне невладине организације “Тидес” и “Промоцом”. У наредном периоду, УНИЈА М ће, у зависности од потреба на терену и показаних резултата, селектовати асоцијације за специфичне активности за које поједине организације имају изграђене капацитете и афинитете. На тај начин, јачаће капацитете комплетне мреже УНИЈЕ М. УНИЈА М и удружења “Свети Никола”, “Срећна породица” и “Глас Косова” ће, за директно јачање капацитета, осталим НВО организацијама одржати серију тренинга. У оквиру ових активности Унија М ће извршити процену капацитета локалних удружења која се баве питањима интерно и интерно интерно расељених лица и дати препоруку за њихово даље укључивање у мрежу. (Текст и фото: М. Кончар)

ПОСЕЂЕНЕ 23 ЛОКАЦИЈЕ

Регион Призрен: Новаке, Мушниково, Велика Хоча, Ораховац;

Регион Пећ: Дечани, Гораждевац, Брестовик, Србобран, Љуг, Видање, Клина;

Регион Гњилане: Горњи Ливоч, Церница, Врбовац, Могила, Клокот, Каменица, Мухаџер Талиновац;

Општина Штрпце: Вича, Готовуша, Доња Битиња, Горња Битиња, Драјковце

Талиновац, једна од одабраних локација

СА ПРИЗРЕНЦИМА НА ЗАДУШНИЦЕ

О Косову и Метохији много штога сам чуо, а ојей, када мало боље сагледам, јако мало знам. Само из историјских књижа, казивања мојих пријатеља прожнаних са штог подручја, ше понеке, од иначе рејских, шелевизијских емисија посвећених животи обичних људи преосталих на КиМ. Оних дружих емисија, са пољитичким шемама КиМ, има најрејшек. Свакодневно. Али оставио бих шу шему неким дружим да размишљају о њој. Моја преокујаија је била да првом приликом одем и видим Косово, а по могућности и Метохију. Јер једно је прича, а друго лично искуство.

ЖЕЉА

Како отићи? Моји пријатељи “одоздо”, кажу да оду по некад, посредством неке од локалних и међународних организација. Међутим, за то су потребна два услова. Да сте са Косова и Метохије, и да сте расељени. А ја не испуњавам ни један од њих. Опет причају ми да неки храбрији, оду аутобусом, али ти нико не гарантује безбедност. Ипак након вишегодишњег ишчекивања, указала се могућност.

Одлазак на КиМ за новембарске Задушнице. Из кратке новинске вестице сазнајем да је Министарство за Косово и Метохију Владе Србије расељеним обезбедило посету гробалима у Дечанима, Пећи, Приштини, Косовској Митровици, Призрену... Одлучио сам се Призрен, јер о “царском граду” много тога сам лепог чуо.

СРДАЧНОСТ

Упутили су ме на удружење “Свети Спас”, организацију која се, како су ме упознали, од 1999. године бави разним врстама помоћи расељенима са Косова и Метохије. У просторијама Удружења, као у кошници, пуно расељених. Две године нису били у могућности да оду на Задушнице. Не верују да ће им се то омогућити ни овога пута, али за сваки случај уписују се. Срдачно су ме дочекали. Након објашњења разлога мог доласка, добио сам нешто штампаног материјала из којег сам

Аутобусима до Призрена

још понешто могао сазнати о Призрену. И обећање. Ићи ћу на пут, уколико буде слободних места. Узимају мој контакт телефон, уз објашњење да ће ме назвати задњег дана уочи поласка, пред крај радног времена. Још једна пропуштена прилика, размишљам док излазим.

ДРЕНИЦА

Међутим у четвртак, стиже пријатно изненађење. Јављају да ми је место обезбеђено. Петак 23 часа, главна железничка станица у Београду.

Стижем у договорено време. Десетак паркираних аутобуса за Пећ, Баковицу, Дечане, Приштину, Косовску Митровицу и друге градове, већ пуни. За Призрен крећу два аутобуса. Добијам место непосредно поред

Србица, центар Дренице

Станислава Стојковића вође пута. Путује са супругом Слободанком. Они, и остали, прихватају ме као најрођенијег и покушавају да ми у што лепшем светлу прикажу Призрен и Косово и Метохију.

Уз причу, пут брзо пролази. Пред зору стижемо до административног прелаза Јариње. Одавде моји сапутници мењају расположење. Нису више тако причљиви. Гледају и тугују. У северном делу Косовске Митровице дочекује нас пратња Косовске полиције. Прелазимо преко јужног дела овог подељеног града, а онда, примећујем недоумицу и одређену дозу страха код мојих сапутника. Објашњавају ми да аутобуси не иду редовним путем, преко Приштине, већ кроз Дреницу. Да није дошло до неке грешке, питају. Још већи неспокој у души путника, а богами и возача, ствара возило из пратње КПС-а које има упаљено ротационо светло и беспомучно полицијском сиреном свима у околини дају до знања да пролазимо тим путем. А ми у аутобусима, обележеним ћириличном називима превозника, пролазећи Дреницом, осећамо се као глинене голубови. Нервоза помало захвата и мене. Није свеједно. Зар баш када сам напокон решио да видим Косово, морамо овим путем. Судбина, ваљда. А од ње се не може побећи. За успомену бележим места кроз која пролаз-

имо. Дреница, Клина, Малишево, Оштрозуб, Ораховац, Велика Круша, Призрен. Уствари улазак у Призрен. Град назиремо само у даљини.

ВОЖЊА

Дуго чекамо. Сапутници ми кажу да се налазимо у индустријској зони и чекамо да нам се придружи локална полиција. Најзад долазе и колону упућују према изласку из града, према месту Љубижда. Моји сапутници негодују и врше притисак на вођу пута да реагује код полиције јер уместо да иду на гробље, које им је на километар удаљености, они се удаљују од њега. Мени се пружа прилика да видим град. Призрен је прелеп. Све оно што сам о њему чуо није ни приближно оном што очи виде.

На изласку из града, полиција констатује да је добила погрешна упутства, те да се требамо поново вратити одакле смо пошли и тим путем отићи до гробља. Залуд смо изгубили читав сат. И много нерава. Све време пута, иако је нерадни дан, вођу пута на сваких пола сата зову из удружења и распитују се о дешавањима на путу. Стижемо до гробља, а други аутобус са 25 путника одлази пут оближњег села, Љубижде.

ГРОБЉЕ

На гробљу, у тишини, свако се удаљује према свом одредишту. Понегде се чује плач. Почињу са уређењем гробља. Шетам околу. Кажу, у односу на 2005. годину, када нису могле да приђу гробовима, данас је ситуација много боља. Гробна места су доступна. Треба их само још мало уредити. Заслуге за то има и удружење "Свети Спас" чији представници редовно присуствују састанцима у општини, у настојању да се што пре створе услови за повратак оних који за то изразе жељу. Појединци констатују да је у међувремену дошло до мањих оштећења неких споменика. Трагови зуба времена, или намере злонамерника?

Испред уређеног гроба

Други, они који су имали прилике да пре неколико месеци плате уређење гробног места, задовољно показују да ипак новци нису бачени узалуд, иако након уплате нису добили признаницу. Гробна места њихових најмилијих су далеко уређенија од осталих, скоро без замерки. **Владимир Андрић-Цеца**, који је пре извесног

времена платио израду плоче са именом прерано преминуле супруге, користи прилику да се фотографише поред спомен плоче. Задовољан јер ће деца да виде да је мајин гроб сада обележен.

Владимир Андрић на гробу супруге

Након два сата задржавања, сви су опет на окупу. Чекају повратак. Но, назад се не може, док не стигне аутобус из Љубижде. Касни пола сата. То време, расељени користе да људе задужене за пратњу убеде да у повратку иду редовном трасом, преко Дуља и Приштине. Када је то договорено, настоје да договоре одлазак аутобуса до центра града и краћу шетњу по Шадрвану, како би посетили обновљену цркву Светог Ђорђа, реконструисану зграду Богословије и свештенике који од скора чувају ову светињу. Полицајци задужени за обезбеђење одговарају да се у центру града врше радови на путу те да из тог разлога аутобуси не могу туда проћи. "Само пре два сата смо прошли том деоницом и видели да нема никаквих радова", жестоко реагује један чичица из задњих редова аутобуса. Но сила Бога не моли. Враћамо се индустријском зоном, па преко Дуља, Приштине и Косовске Митровице назад. Да грешком рано јутрос нисмо ишли пут Љубижде, ја, а ни остали моји сапутници, не би ни видели како Призрен изгледа. Стекао бих утисак да је Призрен - гробље. А Призрен би могао и морао да буде живот. Само када би дозволили, и када нас други не би водали у духу демократије.

ДЕМОКРАТИЈА

По повратку у Београд срећујем утиске. Срећан, што смо се вратили живи и здрави. Задовољан, што сам, иако накратко, видео део Косова и Метохије. Можда онај најлепши. Нажалост, не могу а да, са сетом у души, не констатујем да је Косово, само гледајући ово моје кратко искуство, јако далеко од демократије, гарантоване слободе кретања и поштовања свих осталих људских права. Вожња под пратњом, немогућност шетње центром Призрена, недозвољавање расељеним да обиђу своје светиње и свештенике, само потврђују наведену тезу.

Томислав Петровић

НА ПОЛА ПУТА

Налазимо се на пола пута у спровођењу пројекта “Друштвено укључивање и припадност људским правима заједница Рома, Ашкалија и Еџићана на Западном Балкану” који је финансиран средствима Европске Уније и UNHCR-а. Овај пројекат започет је у Србији у фебруару 2008. године у блиској координацији са пројектом UNICEF-а “Универзална цивилна регистрација ромске деце”. Од 20 предвиђених општина, пројекат је до сада спроведен у Шайцу, Кражујевцу, Краљеву, Врању, Лебану, Владичином Хану, Крушевцу, Прокуљу, Новом Саду, Зрењанину и Пожаревцу.

Заједно са невладином организацијом PRAXIS и уз подршку Министарства за рад и социјалну политику, Ромског секретаријата при Министарству за људска и мањинска права, Центра за хумане ресурсе Београд и ОЕБС-а, Ромима расељеним са Косова, домицилној ромској популацији и Ромима повратницима из Западне Европе пружа се бесплатна правна помоћ и омогућава накнадни упис у матичне књиге рођених.

Недостатак личних докумената представља озбиљан проблем на читавом простору Западног Балкана, а највише погађа ромску популацију. Услед миграција оком

деведесетих година, сиромаштва и маргинализације, Роми често не поседују лична документа па због тога не могу да остваре потпуну интеграцију у постојећу заједницу и приступе основним грађанским правима.

“Република Србија је преузела низ обавеза у оквиру Декаде Рома, којом тренутно председава. Пред државом, њеним грађанима и ромском заједницом су

ПРОЈЕКАТ У БРОЈКАМА

До почетка новембра у оквиру ова два пројекта и уз подршку локалних власти у 11 општина посећено је 36 ромских насеља и већ уписано 39 лица (31 дете и 8 одраслих), поднето је укупно 138 захтева за обнову и накнадни упис и идентификовано још 128 лица (115-оро деце и 14 одраслих) за накнадни упис. Такође је поднето и 1476 захтева за лична документа родитеља и одраслих особа, од којих је 1209 већ решено.

УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ ПОЗДРАВЉАЈУ ПЛАН СРПСКЕ ВЛАДЕ ПРЕКО МИЛИЈАРДУ ДИНАРА ЗА РОМЕ

Радна група за ромска питања Тима организација Уједињених нација у Србији поздрављају план Владе Србије који је представио Божидар Ђелић, потпредседник Владе да се из буџета за 2009. годину издвоји 1,2 милијарде динара за унапређење животних услова Рома у Србији.

Ова одлука потврђује опредељење Владе Србије да се озбиљно посвети решавању бројних проблема ромске националне мањине у Србији. Одлука је тим важнија зато што је донешена у тренутку када Србија председава Декадом Рома. Роми у Србији представљају најугроженију националну мањину, живе у изузетно тешким условима, често лишених приступа основним људским правима. Расељавање великог броја Рома са Косова током конфликта 1999. године је још више погоршало опште животне услове Рома који не поседују лична документа и живе у нехигијенским насељима. Одлука Србије да се бави проблемима становања и образовања током Декаде Рома представља корак напред у смањењу животних проблема Рома.

многи задаци, потребни су акциони планови и проналажење извора средстава за те акције. Ми зато поздрављамо изјаву потпредседника Владе **Божидара Ђелића** да ће Србија издвојити 1,2 милијарде динара из буџета за идућу годину за побољшање услова живота Рома, то је веома вазан корак напред”, рекао је, између осталог, **Ленарт Коцалаинен**, шеф Представништва UNHCR у Србији и вршилац дужности сталног координатора УН агенција у Србији.

Говорећи о значају уписивања деце у матичне књиге рођених, **Оливер Петровић** из UNICEF-а је истакао да је регистрација по рођењу основа за осигурање поштовања свих права детета. “Дете које се не уписе у матичну књигу рођених по рођењу је у опасности да буде искључено из друштва. Овај пројекат ће допринети

дугорочној визији и ангажовању Владе Републике Србије на остваривању свеобухватног уписа у матичне књиге рођених деце и свеобухватног приступа деце образовању, здравственој и социјалној заштити.”

UNHCR, заједно са ОЕБС-ом, BPRM-ом, Praxisom, Центром за унапређење правних студија и Министарством за људска и мањинска права, такође улаже напоре ка системском решавању проблема “правно невидљивих лица” који је посебно карактеристичан за ромску популацију. У том смислу, припремљен је нацрт модела Закона о правном субјективитету који нуди једноставна и ефикасна решења тог проблема и о коме се тренутно води јавна расправа у организацији Министарства за људска и мањинска права.

Припремили: **М.К.** и **Ж.Ђ.**

КРАЈЕМ НОВЕМБРА У БЕОГРАДУ ЈЕ ОДРЖАН ОКРУГЛИ СТО „РОМКИЊЕ У СРБИЈИ“

Циљ овог округлог, у години када Србија председава “Декадом Рома”, је актуелизовање питања положаја ове маргинализоване групе, указивањем на обавезе које проистичу из Конвенције о елиминацији свих облика дискриминације жена (CEDAW) и Препорука Комитета министара Савета Европе Републици Србији. Програм је усмерен на подршку самоорганизовању ромске популације у Србији и развоју њених капацитета за побољшање животних услова у складу са сопственим потребама, јачањем капацитета локалних ромских организација које се баве питањима образовања и унапређења положаја жена. Конференција је била прилика да се размене искуства у региону о оствареном напретку и договоре кораци за будућу сарадњу. Овом догађају су присуствовати представници Владе Србије, невладиних и међународних организација, донатора и фондација. “Ромкиње у Србији” је део пројекта “Ромски Балкански програм 2007/09” који финансијски подржава међународна организације Oxfam Novib из Холандије, а више о раду ове Конференције објавићемо у наредном броју Унија ИНФО.

KO EKVAS O DROM

Akana hinjam ko ekvas o drom e projektoja „Drustvoskero ukljuciba i pristupo manusikanengerakera zajednicake e Romengeri, askaljijengeri thaj Egipcanenngeri ko zapadno balkanji,, koleske dine love kotar Evropakeri Unija i UNHCR. Akava projekto pocnindja ki Srbija ko februar o chon 2008 bers, ki pasikani koordinacija e projektoja so kerel o UNICEF „Univerzalno civilno registracija e romane chavengeri,, Kotar 20 opstine so trebun te kerel pe o projekto dji akana kerdja pe buci ko Sapco, Kragujevco, Kraljevo, Vranje, Lebane, Vladicki Han, Krusevac, Prokuplje, Novi Sad, Zrenjanin, Pozarevac.

Dumo dumestar e bivladakere organizacija PRAXIS i podrskaja kotar Ministarstvo zaki buci i socijalno politika, Romaneskero sekretarijati uzo Ministarstvo kotar manuseskere i manjinska prava, Centro zako humana resursja kotar Beograd i OEBS, Romenge kola nasle kotar i Kosova, e besutne romenge i kola irinen pe kotar Evropakere phuvja pravo pomozisaren pe bizo love. i phavel pe drom te saj te pisinen pe ko maticna knjige bijandipaskere.

Nanipe e manusen pumare dokumentja kerel baro problemi ko citavo Balkanji, a najbuter pogadjinel e romani zajednica.

Kotar stalno anglunikano nasipe, coripe, i marginalizacija o Roma majbut nane olen pumare dokumentja i adaleske nasci te keren piri pherdji integracija ki barikani zajednica i te saj pire osnovna i gradjanska prava te koristinen.

“Republika Srbija ljilja but obaveze ko rami kotar i Dekada e Romengeri. kolaja akava bers predsedavinel. Angli drzava, lakere manusende, romani zajednica si bare za-

PROJEKTI KO BROJA

Djiko pocetko novembar ko rami kotar akala duj projektja i uzali podrska kotar i lokalno zajednica ki 11 opstina posetinde pe 36 romane naselja i vec upisime 39 manusa (31 chave i 8 manusa), podnesinde pe ukupno 138 zahtevja zaki obnova i naknadno upisibai i identifikuvinde pe panda 128 manusa (115 chave i

14 manusa)zako naknadno upisiba. Adjuka isto podnesindja pe 1476 zahtevja zako icna dokumentja kotar roditelja i bare manusa ,kolendar 1209 vec resinde pe

UJEDINJENE NACIJE POZDRAVLJINEN O PLANJI KOTAR I SRBIJAKERI VLADA PREKAL MILIJARDA DINARA ZAKO ROMA

Radno grupa zako romane buca Timo kotar i organizacija Ujedninjene nacije kotar i Srbija pozdravljinen o planji e Srbijakoro kova prestavindja o Bozidar Djelic podpre3dsedniko ki Vlada te pe kotar budjeti zaki 2009 bers izdvojinel 1,2 milijarde dinara te unapredinel pe o zivoti e Romengero ki Srbija.

Akaja odluka potvrdinel so i Vlada kotar i Srbija mangel ozbiljno te posvetinel pe ko resiba o problemja kotar roma. Akaja odluka si vazno pogotovu kana i Srbija vodinel i Dekada Roma. O Roma ki Srbija prestavljinen najugrozime manjina ,zivenen ko najphare uslovja. majbut bizo osnovna ljudska prava.

Kotar ale o Nasle manusa andro Kosovo ko 1999 bersa kana hine baro konflikto ki Kosovo po buter celelilo o zivoti e Romengero so besen ko bilache thana ano romane mahale, olen nane ni licna dokumentja .Odluka e Srbujakeri te dolel akala problemja kotar besipa, obrazovanje andi Dekada Roma kerel jek korako angle te smanjinen pe o zivotna problemja e Romengere.

datkja. Trebul te keren pe akcijakere planja i te arakhen pe love zako planja .Amen adaleske da dumo zako vakeripa e podpredsednikoskero o **Bozidar Djelic** so i Srbija ka odvojinel 1,2 milijarde dinara kotar budjeti e drzavakoro zako aver bers te lacharel pe o zivoti e Romengero ,adava si vazno korako angle” vakerdja maskaral o **Lenart Kocalainen** ,sefi kotar Predsednistvo UNHCR ki Srbija i stalno koordinatori UN agencije ki Srbija.

Ko vakeriba kobor si znacajno so pisinen pe o chave ko maticna knjige bijamdipaskere ,o **Oliver Petrovic** kotar UNICEF vazdindja so si i registracija palo bijanipe osnova zako osiguripe te postuvinen pe sa o prava e chavengere.”Chavo kova na pisininel pe ko maticna knjige

palo bijanipe si ko opasnost te ovel iskljucime andro drustvo. Akava projekto ka anel ko dur drom jek vizuja e Vladake kotr i Srbija te angazuvinel pe ko jek saukupno upisiba ko maticna knjige

UNHCR thaj o OEBS, BPRM Praxis, Centar za unapredjenje pravnih studija i Ministarstvo zako manusikane thaj manjinska prava, den zor te arakhen pe sistemska resenja zako problemja o “bidikhle manusa “kova si posebno karakteristikno zako roma Kerde pe zakonja kotar pravno subjektiviteto kola den jednostavna i efikasna resenja zako adava problemi i olendar pe vodinel rasparda ko Ministarstvo zako manusikane i manjinska prava.

KO KRAJO KOTAR O CHON E NOVEMBARISKORO KO BEOGRADO KERDJA PE JEK KEDIMATA „ROMANE DJUJVLJA KI SRBIJA“

Siljo akale kedibnaskero ko bers kana i Srbija prestavljinel i “Dekada Roma” hine te vazdel o problemja e romnjengere, vakeribnaja so si o obaveze kola aven kotar I Konvencija zako eliminisiba sakoja vrsta diskriminacija e djuvljengeri (SEDAW) I preporuka kotar o ministrengero komiteti Savet Evrope ki Republika Srbija .O programi si usmerime te del dumo te saj te organizuvinen pe o Roma ki Srbija I te razvinen pe lengere kapacitetja sar bi kerena polaco pumaro zivoti sar olenge odgovorinel. Zoraljibnaja o kapacitetja e romengere ko lokalno niveli kola bavinen pe e problemjenca ,obrazovna I te unapredinen e djuvljengero polozaj. I Konvencija hine la prilika te razmeninen pumare iskustva o romnja ko regioni kotar ostvarime napretko I te dogovorinen maskarpumende sar te djan angle. Koa kava kedipe hine o manusa kotar I Vlada e Srbijakeri romane thaj medjunarodna NVO , fondacije. “Romkinje ki Srbija”, si projekto kova

kerel o Romski Balkanski program 2007/009 “ zako kova dine love o Oxfam Novib kotar I Holandija .Vise kotar akaja Konferencija ka da ko aver numero Unija INFO.

ЉУДСКА БЕЗБЕДНОСТ

Ђаво Свето Писмо навести зна за своју сврху
Вилијам Шекспир

У Београду је од 2. до 4. октобра, ове године, одржана Трећа годишња конференција о људској безбедности, штероризму и орђанизованом криминалу на Западном Балкану. Домаћин овогодишње конференције био је Београдски центар за људска права у оквиру пројекта HUMSEC. Сама конференција је имала неколико сесија баш са циљем да покрије што је боље могуће питање људске безбедности, почевши од орђанизованог криминала и штероризма, па преко штрговине људима до незаобилазног проблема - Косова.

Овај пројект подржава Европска комисија у оквиру Шестог оквирног програма "Интеграција и јачање европске истраживачке области". Пројект HUMSEC има за сврху да допринесе бољем разумевању везе између транснационалних терористичких група и криминалних организација на Западном Балкану и њихове улоге у процесу изградње мира у овом региону. Термин "људска сигурност" је новијег датума, први пут поменут у Извештају о људском напретку, 1994. године.

ВИДОВИ БЕЗБЕДНОСТИ

Овај извештај скренуо је пажњу на још један важан концепт то је концепт људске безбедности (хуман сецурити). Тај термин се у то време описивао као "дете које није умрло, болест која се није раширила, посао који није укинут, етничка напетост која није експлодирала, дисидент који није уђуткан". Због тога је постављен захтев да се пољглобалне безбедности треба проширити да обухвати и претње у седам области:

Војин Димитријевић, председник Београдског центра за људска права

прехрамбена безбедност; здравствена безбедност; безбедност околине; лична безбедност; безбедност заједнице и политичка безбедност.

Док је у традиционалном приступу безбедности влада одговорна за заштиту својих грађана, дотле у приступу преко људске сигурности одговорност још не стоји на чврстим ногама и оставља просторе за расправе и додатне претње. Имајући баш ову празнину

у питању, Хелмут Шмит каже: "Многе интервенције су образложене великим моралним разлозима: међународном обавезом да се заштите животи и људска права. Време је да се са тим темељно критички суочимо".

НЕ МЕШАЊЕ У УНУТРАШЊЕ СТВАРИ ДРЖАВЕ

Разлог за то критичко суочавање лежи, по његовим речима у следећем: "Свака војна интервенција сусреће се са фундаменталним приговором да је принцип немешања у унутрашње ствари суверене државе срж међународног права. Уосталом, то већ 350 година, од Вестфалског мира, теоретски признаје већина влада и државника, а од 1945. то је записано и у Повељи УН".

Дакле, управо и он указује да се напушта област традиционалног схватања безбедности и улази у област која је још недовољно позната и дефинисана: "Један од разлога за моју скепсу је што део интервенција није уследио само из хуманитарних, већ и из политичких разлога. Политички мотив, додуше, може да се покрије хуманитарним или међународноправним плаштом: али политика остаје и брзо се умешају политички и империјални инстинкти. Сумњу буди и питање да ли је мноштво хуманитарних интервенција донело и мноштво успеха. Неки од најочигледнијих примера неуспеха видни су у источној Африци: Руанда, Бурунди и Сомалија. Трећи аспект је што интервенције које су морално оправдане или чак неопходне, изостају јер то не би било у интересу једне велике силе или би захтевало превелико ангажовање. Интервенише се тамо где се неће наићи на превелик отпор. Али тамо где се отпор ломи војном силом, често у највећој мери пати недужно становништво Ирак, Авганистан или бомбе на отворени град Београд представљају врло поучне примере. А где се очекује жесток отпор, радије се одустаје од интервенције. Све у свему, због великог броја интервенција, чини ми се да је реч о глобалном опортунизму."

Недефинисано трајање боравка интервенционистичких снага

Хелмут Шмит даље у свом чланку, који се појавио у НИН-у од 13. новембра, нарочито осветљава недефинисано трајање боравка интервенционистичких снага и уређивање односа који би остали стабилни и после њиховог одласка:

"Релативно је лако војно интервенисати, али уопште није лако повући се а да за собом не оставите хаос то се види у Ираку, на Косову и у Босни. Видеће се и у Авганистану. Данас нико не говори да Косово треба напустити и то с разлогом. Ни ја не бих донео такву одлуку. Ако желимо да одемо, то морамо веома

пажљиво и дугорочно да планирамо како би после нас владали уређени односи. Ако након тога уследе убиства и насиље, интервенција је била погрешна. Пошто би такво признање било непријатно, радије се остаје. У случају Косова и Босне, свесни смо тешког пропуста да је интервенција под плаштом хуманитарног деловања представљала кршење Повеље УН са становишта међународног права (а учешће Немачке је представљало кршење Уговора два плус четири који је основа за наше поновно уједињење). Са овом грешком морамо сви да живимо.”

Имајући све ово у виду, Београдски центар за људска права, организатор Треће годишње конференција о људској безбедности, тероризму и организованом криминалу на Западном Балкану потрудио се да се током конференције осветли широк спектар питања која се тичу проблема људске безбедности, почевши од организованог криминала и тероризма, па преко трговине људима до незаобилазног проблема - Косова.

СЛУЧАЈ КОСОВО

Косово и случај Косова било је последња сесија. Од три предвиђена говорника, појавила су се два - проф. **Драгана Дулић** и **Марко Атила Хоаре** из Лондона. Презентација проф. Драгане Дулић била је везана за

Марко Хоаре

проблем изградње мира и људску безбедност у случају Косова.

Проф. Дулић сматра да критеријуме изградње мира треба применити на случај постконфликтних реконструкција слабих држава и у том светлу је третирао и Косово под међународном контролом. Према тим критеријумима изградња мира, изградња државе и људска

безбедност треба да иду заједно, а не хијерархијски. Међутим процес на Косову не следи тај смер, већ постоји сумња да се креће у правцу стварања инструмента за међународне односе и неизвесне геополитичке циљеве. Када се претпостави да су људска безбедност и изградња мира области бриге међународне заједнице, стављање приоритета на изградњу државе и нације на рачун људске безбедности представља крајње сумњиву намеру, а то показују UNMIK-ови половицини резултати.

За солидним излагањем проф. Драгане Дулић уследило је излагање др Хоаре-а. Као прво, он је установио да је од 2001. године, када је дошло до последњег оружаног сукоба на Западном Балкану, дошло до великих искорачења унапред. Она се огледају у приступању НАТО-у и ЕУ три земље региона - Словеније, Румуније и Бугарске, а остале су кандидати за ЕУ и потписници Партнерства за мир. Међутим, и поред напретка постоје још неколике претње миру. Њихов извор је питање Косова, младе државе коју су признале САД, Канада, Јапан и већина европских држава. По

речима др Хоареа Косово је млада, крхка држава која може да колабира, а то би довело до великих проблема у региону. Имајући у виду признање Косова од стране већ поменутих држава, непојмљиво је да Косово икад нестане или да буде враћено Србији, а ни деоба Косова није реално вероватна. Отуда опасност да Косово колабира представља разлог зашто НАТО снаге вероватно неће дозволити да се то догоди. Па који је онда излаз?

ШТА НАКОН ПОВЛАЧЕЊА МИРОВНИХ СНАГА?

По др Хоареу, Србија је та која својим непрекидним одбијањем косовске независности, удружена са руском подршком, повећава опасност у региону. Јер, у догледној будућности косовско питање ће остати нерешено, а растући сукоб између Русије и НАТО-а у вези са Кавказом повећава могућност да Косово постане још једно жариште конфликта у Југоисточној Европи.

Због тога Србија треба да пронађе модус вивенди са НАТО-ом тако што ће формално задржати своје захтеве у вези са Косовом, док ће у пракси прихватити губитак и успоставити радне односе са косовском владом у интересу безбедности српске мањине на Косову и мира и стабилности у ширем региону. Млади господин доктор указује и на модел који треба следити - Република Ирска је прихватила де факто да Уједињено Краљевство држи у поседу Северну Ирску, док Република Ирска и даље поставља захтеве везане за Северну Ирску. Отуда је Србија та која, као и 1990-их држи кључ прогреса региона. Имајући у виду ово НАТО-у оријентисано и пристрасно излагање младога господина доктора, човек не може да се отргне утиску како се деформишу лепе идеје и побуде о људској безбедности.

Разлог за овакав утисак лежи у чињеници да су крајем осамдесетих година прошлог века САД у своју војну доктрину унеле појмове као што су војне операције које нису рат (Military Operations other than War/MOOTW), конфликти ниског интензитета (LIC), асиметричне ратне операције и сл. Сем тога, уведене су и Вајнбергова и Пауелова доктрина које инсистирају на ударима на непријатеља само када су САД и њени савезници вишеструко премоћни. Потом се дошло на идеју да се, кроз 'уски' концепт одбране људске безбедности уједини идеја о људској безбедности и новонастали војни концепти и добије шаблон за правдање ангажовања војних снага.

Отуда и Хелмут Шмит каже: "Западна интервенција јесте окончала крвопролиће на Балкану, али само док тамо буду стране мировне снаге, међу њима и Немци. Ако би се оне повукле, ситуација не би могла да се посматра с истим оптимизмом."

Приредио: **Бранислав Скробоња**

ПРАВНА ПОМОЋ РАСЕЉЕНИМ И УГРОЖЕНИМ

- Информисање о правима ИРЛ, пружања правних савета и заступања пред судовима и другим институцијама, шри су основне компоненте овог пројекта. Осим расељеним, предвиђено је и пружање правне помоћи осталим угроженим групама или појединцима који имају правни проблем имовинске природе на Косову и Метохији - каже Ћанфранко Дерамо.

❖ *Можеће ли нам конкретније објаснити сваки од ове шри врсте правне помоћи?*

Конкретно, пружање правних информација значи да ИРЛ које тражи правну помоћ нема потребе за саветовањем или заступањем него је довољно пружити му праву информацију на основу које је могуће успешно решити правни проблем.

Ако говоримо о правном саветовању, то значи да је у питању сложенији правни проблем који се не може решити само информисањем. Пружањем правних савета ИРЛ се оспособљава да само реши правни проблем, а на основу конкретних и прецизних правних савета добијених од наших правника.

Заступање ИРЛ од стране наших правника пред судовима се примењује у најтежим и правно најкомпликованијим случајевима. У пракси се јављају две ситуације, прва је да већ постоји покренут судски поступак у ком случају ми преузимамо даље заступање, а друга ситуација је да ми покрећемо одговарајући судски или упавани поступак.

❖ *Да ли се ово заступање одвија пред судовима на Косову и Метохији?*

Да, наравно. Заступање пред судовима на Косову и Метохији је један од најважнијих делова овог пројекта.

❖ *Поменули сте правне проблеме имовинске природе. Да ли то значи да се заступање не врши у кривичним предметима?*

У највећем броју предмета бавимо се имовинским проблемима ИРЛ, али заступамо и у кривичним предметима ако постоји веза између решавања имовинских проблема и кривично правних поступака. Тако, на пример, у случајевима илегалне окупације кућа и станова на Косову и Метохији, подносимо тужбе за накнаду штете, али и кривичне пријаве против илегалних окупаната.

❖ *Постоје ли нека оградњења у пружању правне помоћи?*

У овом тренутку развили смо седам група, односно правних области, у којима пружамо правну помоћ, а то су: проблеми који се односе на НРД; предмети лажних имовинских трансакција; накнада штете; предмети где је дошло до злоупотребе од стране привремених заступника; спровођење оставинских поступака; предмети

незаконите експропријације имовине.

❖ *Можеће ли нам описати како овакво пружање правне помоћи изгледа у пракси?*

Први корак је долазак ИРЛ у једну од наших канцеларија у Београду, Краљеву, Крагујевцу, Нишу или Приштини. Пожељно је, не наравно и обавезно да се телефоном закаже састанак у најближој канцеларији,

Други корак је први састанак са ИРЛ коме треба правна помоћ. На овом састанку се детаљно упознајемо са проблемом и са особом која тражи правну помоћ. Трећи корак је доношење одлуке о прихватљивости пружања правне помоћи у конкретном случају и обавештавање о томе. Четврти корак је, у случајевима да је то потребно, овера пуномоћја на основу којег се врши правно заступање. Након тога, а у зависности од природе предмета, долази до покретања поступка или преузимања заступања у већ постојећим поступцима.

У случајевима правног информисања или давања правних савета, састанак са особом која тражи правну помоћ није обавезан већ можемо користити и телефонски разговор.

Разговарао: **Ж. Ђекић**

АДРЕСЕ И КОНТАКТИ

Адресе и телефони канцеларија правног тима ДСИ:

Београд, Дубљанска 86

тел. 011/ 3087 948; 3087 949; 2459 044

Ниш, Генерала Транијеа 4

тел. 018/ 254 993

Краљево, Цара Душана 33

тел. 036/ 235 225

Приштина, Марк Исаку 30

тел. 038/ 243 793; 243 794; 246 594

СУВА РЕКА

ПУЦЊАВА ПРЕКИНУЛА “ИДИ -ВИДИ” ПОСЕТУ СЕЛУ ДВОРАНЕ

Приликом “Иди-види” посете селу Дворане, након посете гробљу, са околних брда, из правца села Поповљана, чуло неколико хитаца из ватреног оружја. Дански савет за избеглице (ДСИ), непосредно након тога, из безбедносних разлога, морао је прекинути посету, а ИРЛ вратити за Брезовицу. Лице које је пуцало, према речима **Шукри Кучија**, општинског службеника за повратак, убрзо је ухапшено и како се испоставило није из тог села.

Цветко Цветковић, ИРЛ учесник на ОРГ, један од актера те посете, рекао је на састанку Општинске радне групе, одржаном крајем октобра, да су организатори одустали од даљег обиласка села, те да расељени нестрпљиво чекају позив да наставе посету. Адем Сулејмани, представник ДСИ-а, је потврдио тврдње Цветка Цветановића и нагласио је да је након пуцњаве ДСИ, као организатор посете, одлучио да се ова посета прекине на неодређено време из безбедносних разлога.

“Изражавам став већине Албанаца из Дворана, који искрено жале због овог немилостивог инцидента који је изазвао неко ко никоме не мисли добро и надам се да се тако нешто више никада неће догодити. С тога позивам своје комшије Србе, да се не обесхрабре, да користе своја неотуђива права и да оставе прошлост иза себе и окрену се будућности и заједничком животу са својим комшијама Албанцима”, рекао је на наведеном састанку **Рустем Аљијај**, представник села Дворана. (З. П.)

Дворане: за сада само поглед из аутобуса

У БЕОГРАДУ ПРОМОВИСАНА КЊИГА ГЛУМИЦЕ И ПИСЦА МИЛКЕ ГАЗИКАЛОВИЋ

ПРИЗРЕН - ЗЕНИЦА ОКА МОГА

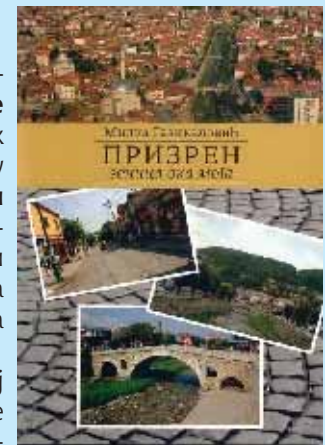
У склопу циклуса “Сајму књига у част”, Библиотека “Ђорђе Јовановић” промовисала је, крајем октобра, књигу “Призрен – зеница ока мога” аутора **Милке Газикаловић**. Велики број Призренца, међу којима је било и доста расељених лица, присуствовао је овом чину. О књизи су говорили **Милутин Мишић**, **Слободан Кљакић**, **Миодраг Петровић** и сама ауторка. Промоцију су увеличали тамбурашки оркестар Стара Пазова и вокална солистица **Јасна Маврић**, и сама расељено лице, са више призренских песама.

Средишња тема овог рукописа је доживљај Призрена, његове чаршије, из угла девојчице која припада једној грађанској породици. - Овде се смењују богати детаљи и лирске, не ретко идиличне слике града на Бистрици, које су обележиле детињство главне јунакиње, као и сурово рушење те идиле на крају 20. века, када из некадашње царске престонице, као и читаве Метохије, одлазе колоне српских избеглица- написао је у предговору **Ратко Пековић**.

- Можда ће прелепи призренски храмови још једном доживети судбину Светих Архангела, али ће ова поема, посвећена Призрену, заувек сачувати његову лепоту средином 20-ог века. Као у древном запису посвећеном његовим фрескама: “Лепота твоја, гнездо је зенице ока мога” - живописно је, на промоцији, говорио један од уводничара Милутин Мишић.

Велики допринос укупном садржају књиге дале су и фотографије из архива удружења “Свети Спас”, а њену успешну промоцију увеличала је и драмска уметница **Зорица Јовановић**, читајући одломке из овог дела. Књига “Призрен - зеница ока мога”, може се набавити у удружењу “Св. Спас” и другим чланицама Уније.

Жељко Ђекић

ОБЕЛЕЖЕНА КТИТОРСКА СЛАВА МАНАСТИРА ВИСОКИ ДЕЧАНИ

Две хиљаде верника са Косова и Метохије, Црне Горе, централне Србије, присуствовало је у Високим Дечанима прослави манастирске славе, св. краља Стефана Дечанског. Литургију је служио митрополит црногорско-приморски Амфилохије уз саслужење епископа Артемија и викарног епископа Теодосија.

Митрополит Амфилохије је у беседи истакао да је радост видети оволики број људи који је дошао у Дечане, “као што се скупљао кроз вјекове, и у временима патње и у временима добра.” Игуман дечански,

владика Теодосије наглашава “да се осећа заједница у Богу и да је ово место свето за све Србе, који су дошли и који не могу доћи. Наше светиње нам дају снагу да истрајемо и обавезу да сачувамо оно што су наши преци за нас сачували”, казао је он. Владика Артемије је поручио да је ово изузетан дан за манастир Дечане, за Косово и Метохију и за народ који се овде сабрао из свих крајева наше земље. Значај манастира Високи Дечани за повратничка села у Метохији је многострук,

МАНАСТИР ДЕЧАНИ МЕТА НАПАДА АЛБАНСКИХ ЕКСТРЕМИСТА

Манастир Високи Дечани по броју монаха највећи је у Српској православној цркви. На листи UNESCO-а налази се од 3. јула 2004. године. Пре и после формалног стављања

под међународну заштиту, више пута је био мета напада албанских екстремиста. Пристисци локалног руководства на манастир су готово свакодневни, па и појачани после проглашења независности Косова, поготово након што је сада већ бивши шеф UNMIK-а Јоаким Рикер у мају ове године донео одлуку да се у катастарским књигама општине имање манастира врати на стање пре увођења међународне администрације у покрајини.

јер монаси помажу повратницима у њиховим свакодневним проблемима. Тако **Ранко Бакић** из Љевоше сматра да без помоћи Дечанаца не би опстали. “Да нема владике Теодосија не бисмо опстали, јер су нам монаси помогли да се вратимо. Њихова помоћ је морална, духовна и економска и ми њима верујемо”, казао је Бакић. Данашњој слави, осим верника, присуствовао је и министар за Косово и Метохију, **Горан Богдановић** и државни секретар за КиМ, **Оливер Ивановић**. Манастир су обезбеђивале снаге италијанског КФОР-а, а инцидентата није било. Припремио: **М. Кончар**

ГОРАН БОГДАНОВИЋ, МИНИСТАР ЗА КИМ

СУШТИНСКЕ ПРОМЕНЕ

Министар за Косово и Метохију Горан Богдановић изјавио је у Високим Дечанима да Србија наставља борбу за територијални интегритет и суверенитет. Говорећи о шест тачака које је Београд прихватио, он каже да су “оне врло битне за опстанак српског народа. Први пут ће Србија моћи да се пита о животним проблемима Срба на Косову и Метохији, кад то кажем мислим на судство, полицију, царину и културно историјске споменике, као и да Срби могу да се крећу са документима државе Србије”, истакао је Богдановић. Одговарајући на питање о брзини размештања Еулекса, он је рекао да не зна динамику размештања већ да је битно да се проблем реши. Богдановић је истакао да Срби не прихватају предлог косовских институција, о распоређивању Еулекса у покрајини. “Четири тачке које су предложили Албанци апсолутно су неприхватљиве за српску заједницу, а самим тим и за државу Србију јер не дефинишу слободу кретања, правду, оно што Срби и други неалбанци очекују на Косову већ девет година”, изјавио

је Богдановић обраћајући се новинарима, након што је монасима братства манастира Високи Дечани честитао славу Светог краља Стефана Дечанског.

ОБЈЕКТИВ СА КИМ

РАСЕЉЕНИ ИЗ ДОЛЦА, ПРИЗРЕНА И ВРБИЧАНА У ПОСЕТИ РОДНОМ КРАЈУ

Долац: у обиласку села...

... забрањен прилаз (октобар 2008. године).

Призренци у шетњи Шадрваном...

...и у посети цркви Св. Ђорђа (октобар 2008. године).

*Због снега, Врбичани стигли само до...
... манастира Свешти Арханђели...*

... и призренског православног гробља (новембар 2008. год).

Фотографије: Славица Милуновић и Златко Маврић

ПИТАЊА БЕЗ ОДГОВОРА

Амбасадори земаља чланица Савета безбедности подржали су у дискусијама план генералног секретара УН за преобликовање UNMIK-a и распоредивање Еулекса на Косову и Метохији. Министар спољних послова Србије Вук Јеремић поздравио је извештај генералног секретара УН и позвао власти у Приштини да се не супротивљају вољи међународне заједнице.

Овако би се у најкраћим цртама могао извести закључак са дуго најављиване седнице Савета безбедности о реконфигурацији UNMIK-a. О свему овоме исцрпно су извештавали домаћи и страни медији и тешко да би се ту нешто могло додати или одузети. Гледајући опет, са стране расељених, чини се да су неки сегменти које је изнео Вук Јеремић, неоправдано запостављени. Зато ћемо се се поново осврнути на нека постављена, а neodговорена, питања нашег министра спољних послова чланицама Савета Безбедности.

“Користим ову прилику да скренем пажњу Савета на тешке околности у којима најугроженија заједница у Европи и даље живи. За многе Србе на Косову, њихова судбина и даље зависи од тога да ли верују да могу да преживе упркос отворено непријатељском окружењу. Представник косовских Албанаца присуствује овој седници у свом личном својству. У његовим прошлим излагањима пред овим Саветом, тврдио је да је Косово идилична, мултиетничка средина, на само корак од савршене демократије. Стога молим Савет да размотри следеће:

Како да тумачимо презира вредан чин културног чишћења какав је попличавање остатака недавно уништене српске цркве у центру Баковице, што значи да је овде, поред физичког уништавања, на делу још и покушај да се избрише сваки траг њеног постојања?

Како да тумачимо противљење општинских власти у Дечанима да у своје катастарске књиге као власника земље упишу манастир Високи Дечани, који је УНЕСКО уврстио на листу угрожене светске баштине, уз одбијање да спроведу у дело две извршне одлуке Специјалног представника Генералног секретара УН-а којима им се налаже да то ураде?

Шта се десило са повраћајем незаконито узурпиране приватне својине? Више од 30,000 таквих случајева чека да буде решено. Они којих се то највише тиче а они су у огромној већини косовски Срби једва преживљавају у привременим смештајима или камповима за интерно расељена лица, док косовски Албанци и даље живе у њиховим домовима и обрађују њихову земљу, без страха да ће због тога бити правно гоњени?

Како да тумачимо чињеницу да се тек 107 интерно расељених лица српске националности према УН-овој статистици вратило у своје домове током првих десет месеци ове године?

Како да тумачимо упад у Косовску поверилачку агенцију, који су званичници паралелне институције познате под именом Косовска агенција за приватизацију, извели у присуству локалне полиције?

Како да тумачимо заплену великих количина лекова и медицинске опреме намењених северном Косову и енклавама?

Како да тумачимо каменовање Срба у Косовској Митровици, и употребу аутоматског оружја од стране Албанаца против ненаоружаних српских цивила и међународне полиције?

И, коначно, како да тумачимо поновне нападе на међународне цивилне представнике на Косову?

Ова и многа слична питања су заиста узнемирујућа. Верујем да је наша дужност, као земаља чланица Уједињених нација, да потражимо одговоре на њих”, истакао је Вук Јеремић.

Без јасних одговора на ова питања свака нада расељених да се врате својим кућама из дана у дан је све мања, а преосталом српском и неалбанском становништву на Косову и Метохији не улива претеран оптимизам да ће тамо остати и опстати.

Припремио: Ж. Ђекић

Чланице Уније

Божур – Смедеревска Паланка, Првог српског устанка 109, тел: 026/313-893, e-mail: bozur@verat.net

Глас Косова и Метохије – Београд, Скадарска 40а/II, тел: 011/275-4436, e-mail: gkim@eunet.yu, www.glaskim.co.yu

Завичај за повратак – Крагујевац, Душана Дугалића 47, тел: 034/362-376, e-mail: zavico@infosky.net

Зора – Светог Саве 6, Беране, Тел/факс: +382 87/234-200, e-mail: zora_nvo@cg.yu

Југ – Краљево, Цара Душана 27/39, тел: 036/323-220, факс:036/320-430, моб: 064/612-79-66, e-mail: agrkovic@yahoo.com

Свети Никола – Луја Адамича 26 Д, Нови Београд, Тел/факс: 011/26-06-930, e-mail: svnikola@scnet.ty

Свети Спас – Београд, Балканска 25, тел: 011/2686-161, e-mail: svetspas@eunet.yu, www.svetispas.org

Срећна породица – Ниш, улица Душанова 97/4/7, тел: 018/523-647, e-mail: vulicevicr@bankerinter.net

Центар за правну заштиту – Београд, Балканска 25, Тел/факс: 011/2686-161, e-mail: rprotect@eunet.yu

Центар за хумане ресурсе – Сутјеска 318/е Котез – Београд, Тел/факс: 011/715-762, e-mail: chrbgd@eunet.yu

Унија – Канцеларија у Београду – Крунска 15, тел: 011/324-5410, 323-1005, 303-5392; Факс: 303-5393
e-mail: unijakm@eunet.yu, www.unijakm.org

Унија М – Мујо Уљфинаку 5, Приштина, +381(0)38 227 987, +381(0)62 518 108, +377(0)44 897-578,
e-mail: program@unijamkosovo.org, programunijam@yahoo.com

УНИЈА ИНФО – Главни и одговорни уредник: **Жељко Ђекић**; Уређивачки одбор: **Бранислав Скробоња** (председник), **Гордана Ђекић** и **Раде Ђирић** (чланови); Технички уредник: **Гордан Блажић**; Насловна страна: **Златко Маврић**

Адреса редакције: Крунска 15, 11000 Београд, тел/факс: 011/323-1005; Факс: 303-5393; e-mail: unijakm@eunet.yu

Штампа: “Maxima Graf”, Петроварадин; Тираж: 5000 примерака; Бесплатан примерак; ISSN 1820-3531, COBISS.SR-ID 117382153